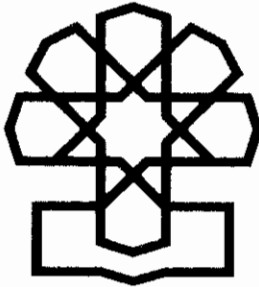

مروری بر تبصره‌های
بخش بهداشت و درمان
در لایحه بودجه ۱۳۸۱

درباره لایحه بودجه ۱۳۸۱ شماره ۱۱

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع‌رسانی مدارسی
شماره: ۱۴۵۳۷
تاریخ: ۲۲/۱۰/۱۳۸۰

معاونت پژوهشی
دفتر امور زیربنایی

شماره مسلسل

۶۳۲۸

دی ماه ۱۳۸۰

فهرست مطالب

مقدمه	۳
الف) تبصره‌های بخش بهداشت و درمان	۶
تبصره ۱- امور مالی و مالیاتی	۶
تبصره ۴- اصلاح ساختار اداری و مدیریت	۹
تبصره ۱۰- بهداشت و درمان	۱۱
تبصره ۱۳- فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱۳
تبصره ۱۵- مسکن	۱۴
تبصره ۱۶- عمران شهری و روستایی	۱۵
تبصره ۱۷- آموزش، تحقیقات و فناوری	۱۶
ب) تبصره‌های بخش تأمین اجتماعی و بهزیستی	۲۳
تبصره ۱- امور مالی مالیاتی	۲۳
تبصره ۳- تسهیلات بانکی و امور اشتغال	۲۸
تبصره ۴- اصلاح ساختار اداری و مدیریت	۳۰
تبصره ۵- تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	۳۳
تبصره ۱۰- بهداشت و درمان	۴۳
تبصره ۱۱- امور عمومی، قضایی و امنیت و نظم داخلی	۴۴
تبصره ۱۲- انرژی	۴۷
تبصره ۱۵- مسکن	۴۷
تبصره ۱۷- آموزش، تحقیقات و فناوری	۴۹

مقدمه

اقدام دولت به تدوین و پیشنهاد لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت در قالب ۷۳ ماده و ۲۲ تبصره به مجلس شورای اسلامی اقدامی شایسته تلقی شود. هدف از این اقدام دائمی کردن بخشی از احکام تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کشور است که با انجام اصلاحاتی توسط کمیته‌های تخصصی و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی، مراحل نهایی تصویب خود را طی می‌کند. انتظار می‌رفت که احکام تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، به طور نسبی کاهش یابد و به موارد و زمینه‌های اجتناب‌ناپذیر و اساسی برای اجرای بودجه عملیاتی و برنامه‌های سال ۱۳۸۱ محدود شود. با نگاهی به ترکیب و شکل موضوعی و نحوه تدوین تبصره‌ها، به نظر نمی‌رسد که این هدف در حد کفایت تحقق یافته باشد.

- لازم به توضیح و توجه است که تعداد تبصره‌های پیشنهادی (در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور که در شکل موضوعی و زمینه‌های بخشی تنظیم شده)، اگر چه از ۲۳ تبصره تجاوز نمی‌کند، اما در قالب این ۲۳ تبصره، معادل ۲۲۶ حکم تبصره‌ای به صورت بندهای ذیل تبصره‌های اصلی و ۶۵ حکم مرتبط به صورت اجزای آن، ذیل بندهای ۲۲۶ گانه، تنظیم و پیشنهاد شده است.

- احکام اختصاصی تبصره‌های بخش بهداشت و درمان در قالب ۷ تبصره و ۱۶ بند و احکام اختصاصی تبصره‌های بخش بهزیستی، تأمین اجتماعی و یارانه‌ها، مجموعاً در چارچوب ۹ تبصره و ۲۱ بند قابل تبیین و توضیح است. چگونگی و اهداف ناظر بر تدوین و پیشنهاد آن‌ها به صورت خلاصه در بخش ب و ج این گزارش بیان می‌شود.

- خلاصه وضعیت شکلی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ به صورت کلی و تبصره‌های بخش بهداشت و درمان و بهزیستی و تأمین اجتماعی و یارانه‌ها به تفکیک در جدول شماره ۱ درج شده است.

جدول ۱- تصویر کلی وضعیت نسبی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	تعداد بندهای اصلی تبصره	تعداد جزء بند (ردیف)	بخش بهداشت و درمان		بخش بهزیستی و تأمین اجتماعی یارانه‌ها	
				تعداد بندها	تعداد جزء بند	تعداد بندها	تعداد جزء بند
تبصره ۱	امور مالی و مالیاتی	۲۸ بند (الف تا خ)	۲۱	۱	—	۱	—
تبصره ۲	ساماندهی شرکت‌های دولتی	۴ بند (الف تا د)	—	—	—	—	—
تبصره ۳	نسبيلات بانکی و امور اشتغال	۱۷ بند (الف تا ف)	—	—	—	۴	—
تبصره ۴	اصلاح ساختار اداری و مدیریت	۹ بند (الف تا ط)	۲۲	۲	۳	۳	—
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	۱۵ بند (الف تا س)	—	—	—	۶	—
تبصره ۶	آمایش و توالرن منطقه‌ای	—	—	—	—	—	—
تبصره ۷	فرهنگ و هنر، تربیت بدنی و جوانان	۹ بند (الف تا ط)	—	—	—	—	—
تبصره ۸	آموزش عمومی، فنی و حرفه‌ای	۶ بند (الف تا و)	—	—	—	—	—
تبصره ۹	امور دفاعی	۴ بند (الف تا د)	—	—	—	—	—
تبصره ۱۰	بهداشت و درمان	۴ بند (الف تا د)	—	۳	—	۱	—
تبصره ۱۱	امور عمومی، قضایی امنیت و نظام داخلی	۲۹ بند (الف تا ص)	۲	—	—	۱	—
تبصره ۱۲	انرژی	۱۲ بند (الف تا ل)	۱	—	—	۱	—
تبصره ۱۳	فن آوری، اطلاعات و ارتباطات	۷ بند (الف تا ز)	—	—	—	۱	—
تبصره ۱۴	حمل و نقل	۴ بند (الف تا د)	—	—	—	—	—
تبصره ۱۵	مسکن	۸ بند (الف تا ح)	۴	—	—	۲	—
تبصره ۱۶	عمران شهری و روستایی	۱۱ بند (الف تا س)	—	—	—	—	—
تبصره ۱۷	آموزش، تحقیقات و فن آوری	۱۶ بند (الف تا خ)	—	—	—	۲	—
تبصره ۱۸	آب و کشاورزی	۷ بند (الف تا ز)	—	—	—	—	—
تبصره ۱۹	صنعت، معدن و بازرگانی	۱۲ بند (الف تا ل)	۲	—	—	—	—
تبصره ۲۰	محیط زیست و منابع طبیعی	۱۴ بند (الف تا پ)	—	—	—	—	—
تبصره ۲۱	پول و ارز	۸ بند (الف تا ن)	۷	—	—	—	—
تبصره ۲۲	درآمد - هزینه استان‌ها	۸ بند (الف تا ح)	۶	—	—	—	—
تبصره ۲۳	اجرا و نظارت	—	—	—	—	—	—
*	جمع	۲۲۶ بند	۶۵	۱۷	۳	۲۱	۳

الف) تبصره‌های بخش بهداشت و درمان

احکام اختصاصی تبصره‌های بخش بهداشت و درمان در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، شامل ۱۷ مورد حکم مشخص در قالب بندهای اصلی ۷ تبصره لایحه است که خلاصه وضعیت شکلی و ساختاری و موضوعی آن‌ها در جدول شماره ۲ درج شده است.

احکام تبصره‌های مذکور به شرح زیر بررسی و توجیه می‌شوند:

تبصره ۱- امور مالی و مالیاتی

● بند «ه»

به موجب این بند، به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی اجازه داده شده که بودجه سال ۱۳۸۱ خود را کماکان در قالب برنامه و طرح تنظیم و با دریافت تخصیص، در چارچوب قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی، مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۸، اجرا نمایند و به لحاظ موازین و ضوابط تصمیم‌گیری و اجرایی، تابع قانون تشکیل هیأت‌امنا‌ی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، مصوب سال ۱۳۶۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی، باشند.

به بیان دیگر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی در سال ۱۳۸۱ هم با رعایت اصول و ضوابط ناظر بر تهیه و تنظیم و اجرای ساختار جدید بودجه، از شمول مقررات و موازین نافذ و مورد عمل دیگر دستگاه‌های اجرایی مستثنا هستند و استقلال مدیریتی و اجرایی آنها محفوظ می‌ماند.

در ارزیابی این حکم، عنایت به دو نکته ضرورت دارد.

جدول ۲- خلاصه جایگاه احکام تبصره‌ای بخش بهداشت و درمان
در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	شماره ترتیب	موضوع اصلی بندهای تبصره	اجزای بند «ردیف‌ها»
تبصره ۱	امور مالی و مالیاتی	۵	اجازه دانشگاه‌ها برای تنظیم و اجرای بودجه خود در قالب برنامه و طرح و قانون تشکیل هیأت امنای دانشگاه‌ها و...	
تبصره ۴	اصلاح ساختار اداری و مدیریت	الف	توسعه مشارکت بخش غیردولتی و واگذاری اعمال تصدی دولت	اجزاء ۲، ۴ و ۱۰
تبصره ۴	اصلاح ساختار اداری و مدیریت	ح	ممنوعیت اشتغال به کار افراد بازنشسته به استثنای اعضای هیأت علمی و...	
تبصره ۱۰	بهداشت و درمان	الف	اجازه سازمان بیمه خدمات درمانی به جابه جایی اعتبار ردیف‌ها و برنامه‌ها	
تبصره ۱۰	بهداشت و درمان	ب	اجازه واحدهای تولیدی برای استفاده از ۰/۵ درصد سود سالانه برای توسعه بهداشت و درمان در محیط کار	
تبصره ۱۰	بهداشت و درمان	ج	اجازه اداره خودگردان داروخانه‌های مستقل دولتی و اداره اقتصادی آن‌ها	
تبصره ۱۳	فناوری اطلاعات و ارتباطات	ج	تأمین اعتبار طرح‌های تولیدی و فناوری فارغ التحصیلان از تسهیلات بانکی و وجوه اداره شده	

ادامه جدول ۲- خلاصه جایگاه احکام تبصره‌های بخش بهداشت و درمان

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	شماره ترتیب	موضوع اصلی بندهای تبصره	اجزای بند (ردیف‌ها)
تبصره ۱۵	مسکن	د	اجازه وزارت مسکن برای واگذاری زمین با کاربری بهداشتی به قیمت تمام شده. به بخش غیر دولتی	
تبصره ۱۶	عمران شهری و روستایی	ط	تکلیف وزارت نیرو برای برق رسانی خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی روستایی از محل منابع خود	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ب	نحوه استفاده از اعتبارات ردیف ۱۲۹۰۴۱ برای توسعه دوره‌های کارشناسی ارشد و بالاتر و اعتبارات مربوط به طرح‌های تحقیقاتی	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ج	اعتبار مربوط به ردیف ۵۰۳۴۸۶ و ۵۰۳۴۹۴ برای طرح‌های پیشنهادی وزارت بهداشت و درمان	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	د	شمول تسهیلات قانونی اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به طرح‌های دانشگاهی ذیل ردیف	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ه	تأکید بر تبعیت استفاده و مصرف اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کلیه دانشگاه‌ها و... از قانون تشکیل هیأت امناء و آیین نامه اجرایی موضوع آن	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	و	نحوه تخصیص اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌ها بهداشت و درمان	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ز	اجازه وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی برای دریافت هزینه ارزشیابی مدارک دانشجویان خارج از کشور	

ادامه جدول ۲- خلاصه جایگاه احکام تبصره‌های بخش بهداشت و درمان
در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	شماره ترتیب	موضوع اصلی بندهای تبصره	اجزای بند «ردیف‌ها»
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ط	اجازه وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی برای انتقال دانشجویان خارج از کشور به دانشگاه‌های داخلی	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ک	اجازه دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی برای عقد قراردادهای همکاری علمی و پژوهشی با دیگر کشورها	

یکم: اقدام به جداسازی بخشی از امور یا تعدادی از دستگاه‌های اجرایی، از حوزه نفوذ یک قانون مادر و یا آغاز یک حرکت اصولی می‌تواند در قابلیت و ضرورت اجرایی آن تردید ایجاد کند.

دوم: در صورتی که اصلاح ساختار و نظام بودجه‌ریزی در اجرای تبصره ۸۸ قانون بودجه سال ۱۳۸۰، مهم ارزیابی شود، محور تلاش و اقدام در سطوح تصمیم‌گیری، باید حذف موارد مستثنا از احکام قانونی کلی باشد.

تبصره ۸- اصلاح ساختار اداری و مدیریت

● بند «الف»

موضوع بند «الف» تبصره ۸، ناظر بر منطقی کردن حجم و اندازه دولت، کاهش تدریجی اعتبارات هزینه‌ای دولت، بهبود سطح و کیفیت ارائه خدمت به مردم و جلب مشارکت بخش غیردولتی در تصدی و ارائه خدمات است. به این منظور، به موجب حکم جزء ۲ و جزء ۴ بند «الف» این تبصره به وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی، اجازه داده شده است که:

ساختمان‌های نیمه تمام و موجود خود را در مناطق شهری، به صورت اجاره، اجاره به شرط تملیک یا فروش به متقاضیان واجد شرایط و در شرایط مساوی با حفظ اولویت کارکنان همان واحد یا مرکز واگذار کند؛

- مدیریت مراکز بهداشتی و درمانی دولتی را بدون دریافت اجاره بهای اموال منقول و غیرمنقول، به مؤسسات خیریه و هیأت‌های امنای واجد شرایط و دارای مجوز قانونی، محول کند.

در مقام ارزیابی آثار اجرایی احکام مذکور، ضمن اشاره به نقش و اثر تعیین کننده ضوابط و موازینی که در قالب آیین نامه اجرایی این تبصره به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید (موضوع جزء ۱۰ بند «الف» این تبصره) نکات زیر قابل توجه و تأکید است:

- همسویی جهت‌گیری‌های اجرایی و عملیاتی تبصره با اهداف ناظر بر اصلاح ساختار اداری و مدیریت کشور (موضوع تبصره ۱ و ۲ قانون برنامه سوم):

- بهره‌برداری بهینه از منابع و سرمایه‌گذاری‌های انجام شده؛

- قانونمند کردن ساز و کار جذب مشارکت مردم و سازماندهی همکاری‌های مسئولانه مؤسسات و تشکل‌های غیردولتی در نقش‌پذیری و اعمال تصدی خدمات بهداشتی و درمانی.

● بند «ح»

به موجب این بند، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی از حکم کلی ممنوعیت اشتغال به کار افراد بازنشسته در وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و کلیه دستگاه‌های موضوع بند ۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی

دولت و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات و شرکت‌های وابسته و تابعه آن‌ها و... مستثنا شده‌اند.

به منظور رفع ابهام، شایسته است که بعد از کلمات آموزش عالی در سطر ۶ این بند، کلمات (و پژوهشی) اضافه شود.

در ارزیابی حکم این تبصره اشاره به نکات زیر لازم است:

اهتمام به ایجاد زمینه اشتغال و جذب نیروی کار دانش‌اندوخته و تأمین فرصت شغلی برای فارغ‌التحصیلان بیکار در سطوح مختلف تحصیلی، اگرچه در جای خود مقبول و قابل دفاع است، اما چشم‌پوشی یا کم‌توجهی (در وجه الزامی و اجباری آن) به حضور فعال و کارای مدیریتی، اجرایی و کارشناسی شاغلان با سابقه خدمت ۳۰ سال و بیش‌تر که از توانمندی‌های تجربی، مهارتی، علمی و تخصصی لازم برخوردارند و با وجود بهره‌مندی از امتیازات ویژه‌ای که در فاصله دو سال گذشته به صورت حقوق و پاداش بازنشستگی به آنان تعلق می‌گیرد، بنا به میل و اراده خود یا نیاز و خواست مدیریت سازمان متبوع، کماکان آماده ادامه خدمت موظف باشند، منطقی به نظر نمی‌رسد. لذا تنفیذ حکم بند «ح»، جای تأمل دارد.

نکته دوم این که، در شرایط تصویب و تنفیذ موضوع بند «ح» تبصره ۸، مستثنا شدن اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی از شمول حکم این بند، پیشنهادی اصولی و مفید ارزیابی می‌شود.

تبصره ۱۰- بهداشت و درمان

● بند «الف»

موضوع بند «الف» تبصره ۱۰ ناظر بر اجازه وزارت بهداشت، درمان و آموزش

پزشکی برای اقدام به هرگونه جابه جایی، کاهش و افزایش سقف اعتبار و ردیف‌های اعتباری برنامه‌های بیمه‌های خدمات درمانی (در محدوده اعتبارات مصوب) با موافقت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور است. متن این بند با توجه به ادغام ردیف‌های اعتباری ۱۲۹۰۸۷ و ۱۲۹۰۸۸ و ۱۲۹۰۸۹ در همدیگر و پیشنهاد ردیف جدید ۱۲۹۱۰۹ تحت عنوان وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی - سازمان بیمه خدمات درمانی، به منظور رفع ابهام و اصلاح است محتاج به اصلاح سیاق عبارات است. پیشنهاد می‌شود که شماره طبقه‌بندی ردیف (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - سازمان بیمه خدمات درمانی) مطابق قانون بودجه سال ۱۳۸۰ با کد ۱۲۹۰۸۷ طبقه‌بندی شود و در سطر چهارم، عبارت (ردیف ۱۲۹۰۸۷) اضافه شود.

علاوه بر آن، به موجب این بند، سازمان بیمه خدمات درمانی مکلف شده است که تمامی اعتبارات ردیف‌های مربوط به بیمه درمان را صرفاً جهت درمان بیمه‌شدگان هزینه کند. این حکم با هدف جلوگیری از احتمال مصرف حق‌سرانه بیمه درمان بیمه‌شدگان، برای دیگر مصارف اداری و ستادی سازمان بیمه خدمات درمانی، مورد تأکید قرار گرفته و منطبق با متن بند «ز» تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است.

● بند «ب»

موضوع بند «ب» تبصره ۱۰، ناظر بر توسعه غیرمستقیم موجبات ارتقای سطح بهداشت و سلامت محیط کار و نیروی کار در کارخانجات و واحدهای تولیدی بخش دولتی و خصوصی است.

به موجب این حکم کلیه کارخانجات دولتی و بخش خصوصی اجازه می‌یابند که

در چارچوب ضوابط قانون کار، حداقل نیم درصد سود خالص سال قبل خود را زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای ایجاد مراکز مراقبت‌های بهداشتی در محیط کار و آموزش و گسترش خدمات بهداشتی و درمانی کارگاه و نیروی کار به مصرف برسانند. مبالغ هزینه شده، جزو هزینه‌های قابل قبول مالیاتی محسوب و از درآمد مشمول مالیات کارخانجات و واحدهای مذکور کسر می‌شود.

در مقام ارزیابی حکم این بند، ضمن تأیید تأثیر سازنده و مستقیم و قابلیت و جاذبه عملیاتی اجرای آن برای واحدها و مراکز تولیدی، باید اشاره شود که موضوع بند «ج» تبصره ۱۰ علی‌القاعده می‌توانست در قالب لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، به‌عنوان یک تبصره دائمی پیشنهاد شود. این حکم و بند کماکان می‌تواند در چارچوب تبصره‌های دائمی طبقه‌بندی و تصویب شود.

● بند «ج»

موضوع و متن بند «ج» تبصره ۱۰ بنا به پیشنهاد کمیسیون برنامه و بودجه و کمیسیون محاسبات مجلس شورای اسلامی (در جریان رسیدگی به لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت) مطرح و در گروه تبصره‌های دائمی به تصویب رسیده است. لذا ضرورتی به طرح مجدد آن نیست و در قالب لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ حذف شده تلقی می‌شود. پیشنهاد مشخص، حذف این بند است.

تبصره ۱۳- فناوری اطلاعات و ارتباطات

● بند «ج»

به موجب حکم بند «ج» تبصره ۱۳، به دولت اجازه داده شده که از محل اعتبارات

مصوب برنامه‌های کمک‌های فنی و اعتباری، تسهیلات بانکی و وجوه اداره شده، از فعالیت‌ها و طرح‌های مربوط به گسترش کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش غیردولتی حمایت کند و از این رهگذر موجبات گسترش فرصت‌های شغلی و اشتغال را، به خصوص برای فارغ‌التحصیلان مراکز آموزشی و دانشگاهی در سطوح مختلف ایجاد نماید و بخشی از اعتبارات مورد نیاز عملیات اجرایی و تولیدی طرح‌ها و فعالیت‌ها را تأمین کند.

آثار اجتماعی و اقتصادی این بند، با توجه به خیل فارغ‌التحصیلان جویای کار علوم پزشکی و توانمندی و قابلیت آنان برای پیشنهاد و اجرای طرح‌های خدماتی، آموزشی، اطلاع‌رسانی پزشکی، بهداشتی و درمانی با استفاده از فناوری رایانه‌ای و فناوری اطلاعات، مهم و کارساز ارزیابی می‌شود و تصویب و اجرای آن کارآمد به نظر می‌رسد.

تبصره ۱۵- مسکن

● بند «د»

حکم بند «د» تبصره ۱۵، ناظر بر اجازه وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان ملی زمین و مسکن، برای واگذاری اراضی دولتی با کاربری بهداشتی، آموزشی، ورزشی و فرهنگی به دو بخش زیر است:

الف) بخش دولتی ذی‌ربط به قیمت تمام شده.

ب) بخش غیردولتی به قیمت کارشناسی روز و به صورت اجاره به شرط تملیک با زمان حداکثر ۲۰ ساله.

در مقام ارزیابی این حکم، عنایت به نکات زیر لازم است:

- همسویی کامل موضوع این حکم با گسترش زمینه مشارکت و ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری‌های بخش غیردولتی در خدمات اجتماعی و کاهش حجم اعمال تصدی قابل واگذاری به بخش غیردولتی، از نقاط قوت اساسی آن محسوب می‌شود.

- به این اعتبار، اصولی‌تر به نظر می‌رسد که اجازه قانونی به الزام قانونی تبدیل شود و در این جهت پیشنهاد می‌شود:

الف) در سطر اول، عبارت (اجازه داده می‌شود) حذف و عبارت (مکلف است)، جایگزین آن شود؛

ب) با توجه به قابلیت و ماهیت این حکم برای تبدیل به قانون دائمی و اثر آن در ایجاد ثبات و اطمینان به تداوم این سیاست، متن حکم بند «د» تبصره ۱۵، در گروه تبصره‌های دائمی بررسی و تصویب شود.

تبصره ۱۶- عمران شهری و روستایی

● بند «ط»

موضوع بند «ط» تبصره ۱۶ ناظر بر تکلیف وزارت نیرو برای برق‌رسانی رایگان «از محل منابع داخلی خود» به مراکز بهداشتی درمانی، خانه‌های بهداشت مراکز و دفاتر مخابراتی روستاهایی است که در فاصله حداکثر ۲۰۰ متری شبکه برق‌رسانی قرار دارند.

نکته مهم در این بند، الزام وزارت نیرو به تأمین و تقبل هزینه‌های برق‌رسانی از محل منابع داخلی این وزارت است و تأثیر مثبت این حکم، تسهیل و تسریع در تجهیز و بهبود استاندارد خدمت‌رسانی برای آن تعداد از خانه‌های بهداشت و

مراکز بهداشتی و درمانی وزارت بهداشت و درمان است که هنوز، امر تأمین برق و برق‌رسانی آن‌ها به انجام نرسیده است.

تبصره ۱۷- آموزش، تحقیقات و فناوری

● بند «ب»

احکام بند «ب» تبصره ۱۷، نحوه و چگونگی تأمین و توزیع و استفاده اعتبارات هزینه‌ای موضوع ردیف ۱۲۹۰۴۱ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را برای توسعه دوره‌های کارشناسی ارشد، دکترا، تخصصی و فوق تخصصی، ایجاد رشته‌های جدید و دیگر اقدامات و فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجرایی در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی کشور در سطح ۲۸ استان، تبیین می‌کند و توضیح می‌دهد.

به موجب پاراگراف آخر این بند، مانده اعتبارات مصوب سالانه (اعتبارات استفاده نشده تا پایان سال مالی) به خزانه برگشت نخواهد شد و در قالب موافقتنامه شرح فعالیت یا عملیات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای سال بعد قابل استفاده و هزینه خواهد بود.

کاربرد، کارایی و اثربخشی موضوع این بند و دیگر احکام مشابهی را که در دیگر بندهای تبصره ۱۷ تنظیم و پیشنهاد شده است، از دو جنبه می‌توان بررسی کرد. یکم: اصل استقلال مدیریت منابع و اداره امور عملیاتی و اجرایی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی براساس قانون تشکیل هیأت امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قانون نحوه اداره امور مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و تحقیقاتی (مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۸

مجلس شورای اسلامی) و آیین‌نامه‌های اجرایی مربوط به این قوانین، در قبال نظام جدید تهیه و تنظیم بودجه کشور و اصلاح ساختار بودجه‌ریزی، نافذ بماند و تثبیت شود و اعتبارات مورد نیاز و مصوب به صورت کمک اختصاص یابد. در این صورت اصولی‌تر خواهد بود که متن بند «ب» تبصره ۱۷ و دیگر احکام مشابه، در گروه تبصره‌های دائمی طبقه‌بندی، بررسی و تصویب شود.

دوم: به اعتبار اصالت، کارایی و انسجام ساختار و روش نوین تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور، موارد مستثنا و احکام و قوانین ناظر بر استثنا شدن تعدادی از دستگاه‌ها و ردیف‌های بودجه‌ای از اصول، موازین و ضوابط کلی، به تدریج تعدیل و حذف شوند. این سیاست را می‌توان از طریق تجدیدنظر و اصلاح تبصره‌های ذی‌ربط اتخاذ کرد.

● بند «ج»

موضوع این بند درخصوص نحوه و چگونگی استفاده و مصرف اعتبارات مربوط به:

الف) حمایت از تحقیقات درآمدزا در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی (موضوع ردیف ۵۰۳۴۸۶ لایحه دولت)؛

ب) حمایت از توسعه پارک‌های علمی و تحقیقاتی و فناوری؛
توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

میزان اعتبارات پیشنهادی در لایحه جمعاً ۳۰ میلیارد ریال است (۲۰ میلیارد ریال در ردیف ۵۰۳۴۸۶ و مبلغ ۱۰ میلیارد ریال در ردیف ۵۰۳۴۹۴).

در مقام ارزیابی این حکم، ضرورت و کاربرد آن برای اداره و انجام هدفمند و

مؤثر تحقیقات و پژوهش‌های کاربردی، قابل تأیید و تأکید است و تصویب و اجرای آن موجبات و انگیزه لازم را جهت فعالیت‌ها و اقدامات تعاملی بین پیکره علمی و تحقیقاتی دانشگاه‌ها و نیازهای عملیاتی، بهره‌وری و بهینه‌سازی استانداردهای مدیریتی و تولیدی بخش‌های دیگر فراهم می‌کند.

● بند «د»

موضوع این بند و هدف از پیشنهاد آن تسری و تنفیذ مقررات، ضوابط و تسهیلات اجرایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی (موضوع قانون تشکیل هیأت امناء و قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی)، بر اجرای آن دسته از طرح‌های مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دانشگاه‌ها است که توسط وزارت مسکن و شهرسازی انجام می‌شود.

تصویب و اجرای این بند، به لحاظ ایجاد هماهنگی در روش و موازین اجرایی طرح‌های دانشگاهی موجه است. متن این بند را می‌توان، قبل از پاراگراف آخر بند «ب» تبصره ۱۷، به این بند اضافه یا به انتهای متن بند «ه» تبصره ۱۷ الحاق و به تبع آن، بند «د» تبصره ۱۷ را حذف کرد.

در صورتی که با انجام اصلاح پیشنهادی موافقت نشود، اصلاح متن این بند به شرح زیر قابل توصیه است: (عبارت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) در سطر اول و دوم متن بند «د» تبصره ۱۷ حذف شود.

● بند «ه»

حکم این بند ناظر بر تأکید و تصریح بر استفاده و مصرف اعتبارات هزینه‌ای و

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر دستگاه‌های اجرایی دارای مجوز قانونی و همچنین فرهنگستان‌ها، براساس مقررات و ضوابط قانون تشکیل هیأت امناء و قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی است.

از جمله نکات قابل توجه در این حکم، تسری قانون مذکور به کلیه مؤسسات آموزشی و پژوهشی وابسته به دیگر دستگاه‌های اجرایی (مشروط به این‌که، مجوز لازم را برای تأسیس و فعالیت از شورای گسترش آموزش عالی تحصیل کرده باشند) و همچنین به کلیه فرهنگستان‌ها است. این امر، به لحاظ هماهنگ‌سازی موازین و روش‌های اجرایی، موجه به نظر می‌رسد.

● بند «و»

موضوع بند «و» تبصره ۱۷ مجدداً بر نحوه تخصیص اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، براساس قانون نحوه انجام امور مالی و معاملاتی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و تحقیقاتی و آیین‌نامه‌های اجرایی مربوط به آن، تأکید می‌کند که صرف نظر از عدم ضرورت آن، می‌تواند در قالب بند «ه» منعکس شود. توضیح این‌که، تکرار موارد و احکام و تأکید مکرر در قالب بندهای جداگانه برای تنفیذ یا تصریح یک حکم قانونی مورد عمل، در تبصره ۱۷ ضرورتی ندارد و مغایر با اهداف و ساختار مربوط به شفاف‌سازی، ساماندهی و تجمیع احکام تبصره‌ای تلقی می‌شود. در تأمین این منظور، بازنگری متون و مفاد بندهای

«الف»، «ب»، «د»، «ه»، «و»، تبصره ۱۷ و آرایش مجدد آن‌ها با هدف تجمیع مقاصد و احکام اصولی‌تر است و احتراز از تکرار موارد توصیه می‌شود.

● بند «ز»

به موجب مفاد بند «ز» تبصره ۱۷، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اجازه دارد که هزینه‌های مربوط به ارزشیابی مدارک تحصیلی فارغ التحصیلان و دانشجویان انتقالی خارج از کشور را از آنان اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه (ردیف‌های درآمدی ۴۱۰۳۴۳، ۴۱۰۳۴۴) واریز نماید. میزان درآمد حاصل از اجرای حکم مذکور معادل ۱۰۵۲ میلیون ریال پیش‌بینی شده است. توضیح این‌که: شماره ردیف‌های درآمدی در بند «ز» تبصره به اشتباه ۴۱۰۳۴۳ و ۴۱۰۳۴۴ ذکر شده است که، منطبق با طبقه‌بندی درآمدها و مفاد قسمت سوم لایحه، الزاماً باید به ۴۱۰۳۴۳ و ۴۱۰۳۴۴ اصلاح شود.

● بند «ط»

موضوع بند «ط» تبصره ۱۷ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ تکرار حکم بند «ح» قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است که به موجب آن به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجازه داده شده که دانشجویان دارای کارنامه ارزی را به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی داخل کشور، منتقل کند و معادل ریالی ارزش سالانه تخصیص داده شده به هر دانشجوی مشمول را به‌عنوان شهریه سالانه از آنان دریافت و به حساب درآمد اختصاص موضوع ردیف‌های ۴۱۰۳۶۱ (مربوط به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) و ۴۱۰۳۶۲ (مربوط به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) واریز نماید.

در بررسی مفاد این بند، نکات زیر قابل توجه و مستلزم اصلاح هستند:

الف) منطبق با طبقه‌بندی فصول و ردیف‌های درآمدی قسمت سوم لایحه بودجه ۱۳۸۱، شماره ردیف‌های درآمدی مذکور لزوماً باید به ۵۱۰۳۶۱ و ۵۱۰۳۶۲ اصلاح شود.

ب) به موجب حکم بند «ط» تبصره ۱۷، درآمدهای مذکور، درآمد اختصاصی محسوب شده است، اما در درآمد حاصله توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (موضوع ردیف ۵۱۰۳۶۲)، قسمت سوم لایحه بودجه در ستون درآمدهای عمومی طبقه بندی و درج شده است.

ج) برای ردیف درآمدی ۵۱۰۳۶۱ مربوط به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی وابسته به وزارت علوم تحقیقات و فناوری، رقم اعتباری منظور نشده است.

براین اساس به نظر می‌رسد که رفع ابهام و انجام اصلاحات لازم در متن تبصره و یا اطلاعات و ارقام مربوط به ردیف‌های مذکور در قسمت سوم، با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی اجتناب‌ناپذیر باشد.

● بند «ک»

به موجب مفاد این بند به دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی اجازه داده شد که از طریق توسعه همکاری‌های علمی، فروش دانش فنی و انعقاد قراردادهای پژوهشی با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و صنعتی دیگر کشورها، کسب درآمد نمایند و درآمدهای حاصله را به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه (موضوع ردیف درآمدی ۴۱۹۹۸۹) واریز نمایند و حداکثر تا ۳۰ میلیارد ریال از درآمدهای واریزی یا معادل ارزی آن را از محل ردیف ۵۰۳۵۷۸ قسمت چهارم قانون بودجه سال ۱۳۸۱ دریافت و برای توسعه کیفی آموزش و تحقیقات مصرف کنند.

در ارزیابی موضوع و اثر این بند، نکات زیر قابل اشاره و توجه است.

الف) ایجاد شرایط قانونی و تسهیل در امر توسعه ارتباطات و همکاری‌های علمی و تحقیقات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی کشور با مراکز مشابه در دیگر کشورهای جهان، اقدامی شایسته و قابل دفاع است و انجام و گسترش آن موجب ارتقای سطح دانش فنی، تجارب علمی و کاربردی، بهره‌وری از منابع و کارایی عوامل انسانی می‌شود و به این اعتبار، اقدامی منطبق با مصالح ملی و نیازهای توسعه‌ای تلقی می‌شود و موجه است.

ب) انتظار تحصیل درآمد به میزان ۳۵ میلیارد ریال به گونه‌ای که در ردیف درآمدی ۵۱۰۳۸۶ لایحه پیش‌بینی شده، در سال آغازین، انتظاری بعید و تحقق نیافتنی به نظر می‌رسد و لذا، احتمال اختصاص و استفاده از مبلغ ۳۰ میلیارد ریال ردیف هزینه‌ای ۵۰۳۵۷۸ هم غیرممکن خواهد بود.

ج) شماره ردیف درآمدی در بند «ک» این تبصره (۴۱۹۹۸۹) قید شده اما شماره طبقه‌بندی این ردیف در قسمت سوم لایحه ۵۱۰۳۸۹ ذکر شده است که علی‌القاعده باید منطبق با طبقه‌بندی مندرج در قسمت سوم شماره ردیف در متن تبصره، به ۵۱۰۳۸۶ اصلاح شود.

د) اصولی‌تر است که عبارت (یا معادل ارزی آن) در سطر ششم بند «ک» حذف شود.

ب) تبصره‌های بخش تأمین اجتماعی و بهزیستی

- احکام تبصره‌ای مختص به فصل تأمین اجتماعی و بهزیستی و امور یارانه‌ها (هدایت هدفمند یارانه‌های کالاهای اساسی) به منظور حمایت بیش‌تر از خانواده‌های نیازمند و کم درآمد در قالب ۲۱ بند اصلی ۹ تبصره، از مجموعه تبصره‌های ۲۳ گانه لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، تنظیم شده است که چگونگی و شکل موضوعی آن‌ها در جدول شماره ۳ درج شده و به تفکیک زیر تبیین و بررسی می‌شود.

تبصره ۱- امور مالی مالیاتی

● بند «ح»

به موجب حکم موضوع پاراگراف دوم و سوم بند ح تبصره ۱ لایحه بودجه، تأمین و پرداخت کسور بازنشستگی سهم دولت (سهم کارفرمایی) شاغلان کلیه دستگاه‌های اجرایی، از شمول محدودیت‌های ناظر بر جابه‌جایی و نقل و انتقال اعتبارات مصوب هزینه‌ای بین برنامه‌ها و فصول هزینه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی (منظور در قسمت چهارم) مستثنا و خزانه‌داری کل موظف شده است که براساس تقاضای سازمان بازنشستگی کشوری، کسور مربوط به هر دوره را (در صورت عدم پرداخت به موقع و کامل دستگاه‌های اجرایی مشمول) از تخصیص اعتبار همان دوره برداشت و در وجه صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت کند. متن این بند از تبصره، در واقع متن ادغام شده بخشی از احکام بند «الف» تبصره ۲۰ و بند «ز» تبصره ۲۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است.

در ارزیابی این حکم، باید اشاره شود که هدف از پیشنهاد و تنفیذ این حکم، حمایت از توانمندی اجرایی و مدیریتی صندوق بازنشستگی کشوری برای انجام تعهدات قانونی خود در قبال بازنشستگان و حصول اطمینان از پرداخت به موقع سهم کارفرمایی دولت به صندوق و جلوگیری از بدهی جدید است. این اهداف، اصولی و منطبق با حکم موضوع ماده ۳۸ قانون برنامه سوم‌اند و مفید و مؤثر ارزیابی می‌شوند.

جدول ۳- خلاصه جایگاه احکام تبصره‌های بخش تأمین اجتماعی
و بهزیستی و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	شماره ترتیب	موضوع اصلی بندهای تبصره	اجزای بند (ردیف‌ها)
تبصره ۱	امور مالی و مالیاتی	ه	ضوابط مربوط به کاهش و افزایش اعتبارات مصوب	
تبصره ۲	تسهیلات بانکی و امور اشتغال	و	الزام سازمان‌های بازنشستگی کشوری و لشکری به اعطای تسهیلات اعتباری به نسبت ۱ و ۲	
تبصره ۳	تسهیلات بانکی و امور اشتغال	ز	اعطای تسهیلات مسکن به ۳۵۰۰۰ نفر از اینارگران از طریق نظام بانکی	
تبصره ۳	تسهیلات بانکی و امور اشتغال	م	تأکید بر استفاده خانوارهای تحت پوشش سازمان‌ها و نهادها از وام‌های اشتغال عام علاوه بر تسهیلات اختصاص یافته	
تبصره ۳	تسهیلات بانکی و امور اشتغال	ع	تعیین میزان و ضوابط استفاده از تسهیلات مسکن اینارگران در اجرای بند د ماده ۱۴۱ قانون برنامه سوم	
تبصره ۴	اصلاح ساختار اداری و مدیریت	الف	توسعه مشارکت بخش غیردولتی و واگذاری اعمال تصدی دولت	جزء ۳، ۶ و ۹
تبصره ۴	اصلاح ساختار اداری و مدیریت	ح	ممنوعیت اشتغال به کار افراد بازنشسته به استثنای اینارگران	

ادامهٔ جدول ۳- خلاصهٔ جایگاه احکام تبصره‌ای بخش تأمین اجتماعی

ویژه‌یستی و تأمین اجتماعی در لایحهٔ بودجهٔ سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	شماره ترتیب	موضوع اصلی بندهای تبصره	اجزای بند «ردیف‌ها»
تبصره ۴	اصلاح ساختار اداری و مدیریت	ط	اختصاص ۲۰ درصد از مجوزهای استخدام دستگاه‌های دولتی به اینارگران واجد شرایط	
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	الف	تأمین کالاهای اساسی. هدفمند کردن یارانه‌ها با جهت‌گیری حمایت از اقشار آسیب‌پذیر	
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	ک	نحوهٔ تأمین اعتبار بیمهٔ درمان مکمل بازنشستگان کشوری لشگری	
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	ل	چگونگی پرداخت بدهی دولت به سازمان‌های بازنشستگی. تأمین اجتماعی. آستان قدس و...	
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	م	اجازهٔ کمینهٔ امداد امام برای پوشش سالمندان روستاهایی که به مناطق شهری تبدیل می‌شوند	
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	ن	الزام سازمان تأمین اجتماعی به پرداخت تسهیلات و وام به مشمولان خود	
تبصره ۵	تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها	س	الزام وزارت بازرگانی به تأمین و تحویل ۹۵ هزار تن آرد مصرفی مورد نیاز خانواده‌های تحت پوشش به قیمت خبازی	

ادامه جدول ۳- خلاصه جایگاه احکام تبصره‌ای بخش تأمین اجتماعی

و بهزیستی و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱

شماره تبصره	موضوع تبصره	شماره ترتیب	موضوع اصلی بندهای تبصره	اجزای بند «ردیف‌ها»
تبصره ۱۰	بهداشت و درمان	د	اجازه سازمان بهزیستی برای دریافت مبالغی در قبال صدور یا تمدید پروانه	
تبصره ۱۱	امور عمومی، قضایی، امنیت و نظم داخلی	ن	نحوه تأمین اعتبار ستاد مبارزه با مواد مخدر	
تبصره ۱۲	انرژی	و	محاسبه بهای آب و برق مصرفی مراکز شبانه روزی معلولان مطابق با تعرفه مراکز آموزشی	
تبصره ۱۵	مسکن	الف	تأمین اعتبار برای پرداخت مابه التفاوت سود و کارمزد وام‌های مسکن ایثارگران و آماده سازی زمین	
تبصره ۱۵	مسکن	ر	اولویت ایثارگران در واگذاری خانه‌های ارزان قیمت نیمه تمام و تکمیلی (فروش)	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ح	نحوه تأمین شهریه دانشجویان خانواده‌های ایثارگران در دانشگاه‌های غیردولتی	
تبصره ۱۷	آموزش و تحقیقات و فناوری	ک	نحوه تأمین شهریه دانشجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی در دانشگاه‌های غیردولتی	

تبصره ۳- تسهیلات بانکی و امور اشتغال

● بند «و»

احکام بند «و» تبصره ۳ ناظر بر تکلیف سازمان‌های بازنشستگی کشوری و لشگری به تأمین و پرداخت تسهیلات اعتباری به بازنشستگان خود، با کارمزد ۱۲ درصد و معادل بارقمی است که در قالب تسهیلات اعتباری نظام بانکی و از طریق بانک‌های عامل برای پرداخت به بازنشستگان (در چارچوب امکانات اعتباری تبصره ۳) اختصاص می‌یابد.

نسبت و سهم استفاده و پرداخت تسهیلات به بازنشستگان کشوری به لشگری، دو به یک تعیین شده است. موضوع این بند، تکرار بند و تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است و از نگاه کارکرد و تأثیر اجتماعی و اقتصادی، در حل مشکلات و نیازهای ضروری و موردی بازنشستگان مؤثر است و رضایت این گروه را به همراه داشته و دارد. لذا تصویب و اجرای آن مورد تأکید است.

میزان اعتبارات اختصاص یافته از محل تسهیلات بانک‌ها و منابع صندوق‌ها در اجرای این حکم در سال ۱۳۸۰، معادل ۲۴۰ میلیارد و در سال ۱۳۷۹ معادل ۲۸۰ میلیارد ریال بوده است.

● بند «ز»

موضوع این بند، تکلیف نظام بانکی کشور به پرداخت وام مسکن به تعداد ۳۵ هزار نفر «مورد وام» از خانواده‌های شاهد، جانبازان ۲۵ درصد و بالاتر و آزادگان در سال ۱۳۸۱ است. متن این بند مشابه بند «ه» تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ (برای ۲۰,۰۰۰ نفر است. تصویب و اجرای آن با توجه به همسویی آن با ماده ۴۳ قانون برنامه سوم و ضرورت توجه و تلاش برای تأمین فرصت‌های مناسب و

منطبق با حرمت ایثارگران در جامعه، ارزنده و کارساز ارزیابی می‌شود. توضیح این که، متن بند «ز» تبصره ۳، علی‌الاصول می‌تواند با متن بند «ه» تبصره ۳ ادغام و در قالب یک بند سازماندهی شود. در این صورت بند «ز» یا بند «ع» تبصره ۳ در لایحه پیشنهادی قابل حذف خواهد بود.

● بند «م»

به موجب حکم این بند به کلیه سازمان‌ها و نهادهایی که به منظور ایجاد فرصت شغلی، تأمین اشتغال و توانمندسازی اقتصادی خانواده‌های تحت پوشش آنان، در قالب بودجه مصوب سال ۱۳۸۱، اعتبار پیش‌بینی شده اجازه داده شده است که علاوه بر استفاده از اعتبار اختصاص یافته، از سایر تسهیلات و منابع اعتباری منظور در تبصره ۳ هم برای توسعه و تأمین اشتغال مددجویان تحت پوشش خود بهره‌مند شوند.

اجرای این حکم و ایجاد الزام به انجام آن بی‌تردید در توسعه زمینه و ایجاد فرصت‌های اشتغال برای خانواده‌های تحت پوشش نهادهای ایثارگران، کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور کارساز و مؤثر ارزیابی می‌شود. به این لحاظ و به منظور تأکید و تصریح برای انجام این مهم، پیشنهاد می‌شود که عبارت زیر به انتهای متن بند «م» تبصره ۳ اضافه شود.

(بانک‌های عامل، وزارت تعاون و صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی وزارت کار، مکلف به رعایت و اجرای مفاد این بند و همکاری با سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط هستند).

● بند «ع»

موضوع بند «ع» تبصره ۳ ناظر بر تعیین ضابطه و ملاک چگونگی و میزان تسهیلات

اعطایی نظام بانکی برای تدارک و تأمین مسکن ایثارگران، خانواده‌های شهدا، جانبازان و آزادگان و معافیت این گروه از پرداخت هزینه‌های آماده سازی زمین واگذاری توسط وزارت مسکن و شهرسازی و همچنین، تقبل و تأمین هزینه‌های آماده سازی زمین‌های واگذار شده توسط وزارت مذکور است.

انطباق حکم موضوع این بند با تکلیف ماده ۱۴۱ قانون برنامه سوم و آسان سازی و شفاف‌سازی استفاده از تسهیلات توسط ایثارگران، تصویب این بند را موجه و ضروری می‌کند.

موضوع این بند، علی‌الاصول می‌تواند در چارچوب مفاد بند «ز» همین تبصره، آرایش و ادغام و در قالب یک بند تصویب شود.

تبصره ۴- اصلاح ساختار اداری و مدیریت

● بند «الف»

- احکام موضوع اجزا «ردیف» ۳، ۶ و ۹ بند «الف» تبصره ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، چگونگی و ضوابط مربوط به جلب مشارکت‌های مردمی، ایجاد و توسعه تشکل‌ها و مؤسسات غیردولتی، ظرفیت سازی و گسترش خدمات حمایتی و توانبخشی مورد نیاز آسیب دیدگان اجتماعی و معلولان، نحوه واگذاری مدیریت مراکز نگهداری و مراقبت از معلولان و سالمندان و کودکان بی سرپرست و دیگر مراکز توانبخشی روزانه، مراکز مشاوره، درمان و بازپروری معتادان، مراکز حرفه‌آموزی مددجویان، مهد کودک‌های شهری و... سازمان بهزیستی را، به مؤسسات غیردولتی، خیریه‌ها، تشکل‌های هیأت امنایی و اشخاص حقوقی و حقیقی، تعیین و تبیین می‌کند این امر از همسویی مناسب با سیاست‌ها و تکالیف اجرایی

مطرح شده در قانون برنامه سوم و اهداف ناظر بر اصلاح ساختار اداری و مدیریت، کاهش اعمال تصدی، واگذاری امکانات و تأسیسات تولید و ارائه خدمات به نیازمندان و تقویت انگیزه و روحیه مشارکت‌های مردمی برخوردار است. به این اعتبار تصویب و اجرای آن اقدامی اصولی و کارآمد تلقی می‌شود و اثرات مثبت اجتماعی و اقتصادی آن، مورد انتظار و تأکید است. به این لحاظ ضرورت دارد که اقدامات اجرایی در قالب یک آیین‌نامه اجرایی تنظیم و تصویب شود.

به منظور رسایی بیش‌تر احکام مذکور، انجام اصلاحات ویرایشی زیر در متن اجزای ۳ و ۹ بند «الف» پیشنهاد می‌شود.

الف) در سطر پنجم جزء ۳: عبارت هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) به عبارت (شصت درصد «۶۰٪» رقم متوسط) اصلاح و کلمه (دولتی) حذف شود.

ب) در سطر اول جزء ۹: کلمه «حداقل» قبل از عبارت بیست و پنج درصد اضافه و عبارت (مراکز روزانه بهزیستی روستایی) حذف شود.

علاوه بر این، تهیه و تصویب آیین‌نامه اجرایی این بند در هیأت دولت، مهم، ضروری و کارساز خواهد بود.

● بند «ح»

براساس بند «ح» تبصره ۴، اشتغال به کار افراد بازنشسته، دروزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و کلیه مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات و شرکت‌های وابسته و تابعه آن‌ها و هر دستگاهی که به نحوی از بودجه کل کشور استفاده می‌کند، جز با تصویب هیأت وزیران ممنوع و کلیه قوانین و مقررات عام و خاص مغایر با این قانون، در سال ۱۳۸۱ بلااثر اعلام شده است.

به موجب این بند، ایثارگران تا قبل از ۳۰ سال خدمت و اعضای هیأت علمی

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عالی از حکم این بند مستثنا شده‌اند. هدف از این پیشنهاد دولت را می‌توان در چارچوب سیاست‌های مربوط به حل مشکل بیکاری و ایجاد فرصت برای جذب و استخدام جایگزین فارغ التحصیلان دانشگاهی جستجو کرد، تصویب و اجرای این حکم، اگر چه امکان پذیرش و به کارگیری بیکاران تحصیل کرده و مشتاق به کار را در سازمان‌های دولتی افزایش می‌دهد، ولی موجب حذف استفاده از تجارب، آگاهی و توانایی نیروهای کار آزموده و مؤثر می‌شود و احتمال کاهش بیش‌تر کارایی و بهره‌وری منابع انسانی را در قلمرو وظایف و خدمات تحت حاکمیت و تصدی دولت افزایش می‌دهد.

در مجموع موضوع حکم این بند و شدت و ابعاد آن بیش از آن چه که اصول و منطق ایجاب می‌کند، جنبه احساسی و شتاب زدگی در تصمیم‌گیری را تداعی می‌کند و به لحاظ بازتاب اجتماعی تأثیر گذار آن در بهره‌گیری بهینه از منابع، جای تجدیدنظر، بررسی و تعمق بیش‌تر دارد.

● بند «ط»

حکم این بند از تبصره ۴، دستگاه‌های اجرایی را مکلف می‌کند که برای سال ۱۳۸۱، حداقل ۲۰ درصد از نیازهای استخدام جدید خود را که مجوزهای قانونی آن را اخذ کرده‌اند، از میان اینترگران واجد شرایط تأمین کنند. موضوع این بند با عنایت به نکات زیر می‌تواند حذف شود:

الف) در چارچوب قوانین و مقررات مربوط به تسهیلات اجتماعی و استخدامی اینترگران، کلیه دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند که حداقل ۱۰ درصد از نیازهای استخدامی و مجوزهای مربوط را به اینترگران اختصاص دهند؛

ب) قید شرط واجد شرایط، عملاً موجب خواهد شد که بخشی از ردیف‌های استخدامی مذکور در سال اجرا، بلا تصدی بماند، زیرا احتمال عدم تناسب شرایط اینارگران علاقمند به اشتغال در بخش دولتی با شرایط مربوط به جذب نیروی انسانی دستگاه‌های اجرایی وجود دارد.

ج) تقویت منابع اعتباری و آسان سازی شرایط استفاده از تسهیلات و طرح‌های اشتغال‌زا در بودجه‌ی نهادهای مربوط به اینارگران، زمینه جذب و اشتغال آنان را در بخش‌های تولیدی و خدماتی غیردولتی و خوداشتغالی افزایش داده است. لذا در صورتی که با پیشنهاد حذف موافقت نشود، اصلاح عبارت (حداقل ۲۰ درصد) در متن بند «ط» تبصره ۴ به عبارت (حداقل ۱۰ درصد) توصیه می‌شود.

تبصره ۵- تأمین اجتماعی و امور یارانه‌ها

● بند «الف»

موضوع بندهای «الف»، «ب»، «ج»، «د»، «ه»، «و»، «ز»، «ی» تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، ساماندهی امور یارانه‌های کالاهای اساسی و کود شیمیایی و تنظیم سازوکار اجرایی و عملیاتی تأمین و اعطای آن از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی ربط، با عاملیت سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان است. بجز حکم بند «الف» این تبصره که ناظر بر اصول و ارقام کلی تأمین کالاهای اساسی مردم با جهت‌گیری حمایت بیشتر از اقشار آسیب‌پذیر و خانواده‌های کم درآمد است، متن دیگر بندهای مذکور بر چگونگی ارتباطات مالی و اداری و سازوکار اجرایی بین سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و دستگاه‌های استفاده کننده از یارانه‌ها، متمرکز است. این گونه ضوابط و موازین را می‌توان در

قالب آیین‌نامه اجرایی به پیشنهاد مشترک وزارت بازرگانی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب شورای اقتصاد رساند و به اجرا در آورد.

به‌عنوان یک ارزیابی کلی، باید اشاره شود که اصل و امر اداره و هدایت هدفمند یارانه‌ها در قبال احکام و اهداف مصوب در قانون اصلاح ماده ۴۶ و ۴۷ قانون برنامه سوم، مورد توجه و عنایت کافی قرار نگرفته و مبهم به نظر می‌رسد که پاره‌ای از این ابهامات در مراحل اجرایی می‌توانند مشکل آفرین باشند.

از جمله موارد اساسی و مهم درخصوص اداره هدفمند یارانه‌ها، حذف موضوع و حکم بند «م» تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است.

یادآوری می‌شود که به موجب مفاد بند «م» تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۰، دولت موظف شده است که در اجرای بند «ج» ماده ۱۹۷ قانون برنامه سوم و به منظور رفع سوء تغذیه نیازمندان و گروه‌های کم درآمد و تأمین کالری و مواد مغذی مورد نیاز آنان، علاوه بر یارانه کالاهای اساسی مقرر که به صورت عام به همه مردم تعلق می‌گیرد، جهت افزایش سهم یارانه و کالاهای اساسی یارانه‌ای خانواده‌های نیازمند و تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی و سازمان بهزیستی کشور، معادل ۱۲ درصد از اعتبارات موضوع ردیف ۵۰۳۰۱۹ (یارانه کالاهای اساسی) را به صورت اعطای کالا یا از طریق اعطای کالا برگ اضافی به آنان اختصاص دهد.

برای اطلاع بیشتر و آگاهی از عملکرد آن اشاره می‌شود که در اجرای حکم بند م تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۰، سهم اعتبارات یارانه‌ای مضاعف خانواده‌های مشمول و تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، بر مبنای ۱۲ درصد از اعتبارات ردیف ۵۰۳۰۱۹ قانون بودجه سال

۱۳۸۰ رقمی حدود ۱۲۰۸ میلیارد ریال می‌شد. به موجب تصمیم جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۳ شورای اقتصاد این رقم به ۲۳۵ میلیارد ریال (۱۹/۵ درصد اعتبار اختصاص یافته) کاهش یافته است.

- با توجه به نکات مذکور و ضمن تأکید بر ضرورت، کارآیی و منافع اجتماعی و اقتصادی اداره هدفمند یارانه‌ها و لزوم هدایت محورهای اصلی اقدامات به سوی حمایت از خانواده‌ها و گروه‌های نیازمند و کم درآمد، با اولویت خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور (که در سال ۱۳۸۱، بیش از ۱/۶ میلیون خانوار و ۵/۵ میلیون نفر جمعیت را شامل می‌شود) تصویب و اجرای حکم بند «الف» تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ و دیگر احکام مرتبط در دیگر بندهای این تبصره، اصولی و کارساز ارزیابی می‌شود. اما به منظور رفع ابهام و شفاف‌سازی اهداف و اقدامات در اجرا، پیشنهاد می‌شود که عبارت زیر به انتهای بند «الف» تبصره ۵ اضافه یا الحاق شود:

(مبلغ ۱۴۵۴ میلیارد ریال (۱,۴۵۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) از اعتبارات ردیف ۵۰۳۰۱۹ این بند در اجرای بند «ج» ماده ۱۹۷ قانون برنامه سوم، برای تأمین و اعطای کالاهای اساسی به خانواده‌های تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) اختصاص می‌یابد. میزان کالا، نوع کالا و نحوه توزیع آن بین مشمولان و زمانبندی اجرایی آن به پیشنهاد مشترک وزارت بازرگانی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد).

● بند «ک»

حکم بند «ک» تبصره ۵، مبتنی بر تعیین نحوه و میزان اعتبار کمکی برای اجرای طرح بیمه تکمیلی درمان بازنشستگان کشوری، لشکری و مستمری بگیران

سازمان تأمین اجتماعی است. به موجب این حکم مقرر شده است که ضوابط اجرایی به پیشنهاد شورای عالی بیمه خدمات درمانی به تصویب هیأت وزیران برسد. اعتبار اجرایی این اقدام، جمعاً بامبلغ ۸۰ میلیارد ریال «کمک و سهم دولت» به ترتیب در ردیف‌های زیر در قسمت چهارم لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ منظور و پیشنهاد شده است.

ردیف ۱۰۴۰۰۱- صندوق بازنشستگی کشوری به میزان ۴۴ میلیارد ریال

ردیف ۱۰۶۰۰۱- صندوق بیمه بازنشستگی نیروی انتظامی (کادر و وظیفه)
۵/۵ میلیارد ریال

ردیف ۱۱۱۱۲۰- سازمان بیمه بازنشستگی نیروهای نظامی (پرسنل کادر و وظیفه)
۷/۵ میلیارد ریال

ردیف ۱۱۱۱۹۵- صندوق بیمه بازنشستگی پرسنل سپاهی (پرسنل کادر و وظیفه)
۲ میلیارد ریال

ردیف ۱۳۲۵۰۰- سازمان تأمین اجتماعی (برای این ردیف در قالب برنامه ۳۰۴۲۸- بیمه تکمیلی درمان، اعتباری در قسمت چهارم پیش‌بینی و منظور نشده است)
- در بررسی و ارزیابی حکم این بند، توجه به نکات زیر ضرورت دارد.

الف) هر گونه تلاش و اقدام برای حمایت از بازنشستگان و خانواده تحت تکفل آنان، علی‌الخصوص در زمینه‌هایی چون سلامت و تندرستی و حفظ حرمت و وجهه اجتماعی آنان، اقدامی پسندیده تلقی می‌شود. تلاش و توجه دولت برای کمک و مشارکت در تأمین و پرداخت بخشی از هزینه سرانه بیمه درمان تکمیلی این گروه موجه است.

ب) ارقام اعتباری و ردیف‌های هزینه‌ای مندرج در بند «ک»، با اعتبارات

و مستندات منعکس در قسمت چهارم همخوانی ندارد و با ایرادهای عمده روبرو است. لذا بررسی بیش‌تر جهت انطباق حکم تبصره با قسمت چهارم قانون و رفع اشکالات زیر الزامی به نظر می‌رسد:

- اعتبار اختصاص یافته به عنوان کمک دولت برای اجرای طرح درمان این بند معادل ۸۰ میلیارد ریال ذکر شده است، در حالی که کل اعتبار برنامه بیمه تکمیلی درمان، با شماره طبقه‌بندی ۳۰۴۲۸ (در صفحه ۳۳ قسمت سوم لایحه بودجه) از ۶۰/۳ میلیارد ریال تجاوز نمی‌کند. از این رقم هم معادل ۱/۳ میلیارد ریال برای بیمه تکمیلی درمان آزادگان به ردیف ۱۰۱۰۰۸ ستاد آزادگان تعلق دارد (توضیح این که شماره این ردیف درمان بند «ک» درج نشده است)

- در قسمت چهارم لایحه (صفحه ۴۱ و ۴۲) اعتباری به مبلغ ۷/۵ میلیارد ریال در برنامه بیمه تکمیلی درمان (ردیف ۱۱۱۱۲۰ - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - سازمان بیمه و بازنشستگی نیروی نظامی) منظور شده که این ردیف هم در متن بند «ک» تبصره درج نشده است.

- به موجب حکم این بند، مستمری بگیران تأمین اجتماعی (که باید به مستمری بگیران سازمان تأمین اجتماعی اصلاح شود) هم مشمول کمک دولت از محل اعتبارات هزینه‌ای ردیف ۱۳۲۵۰۰ قسمت چهارم لایحه می‌شوند، اما در ذیل ردیف ۱۳۲۵۰۰ لایحه (صفحه ۲۵۳ قسمت چهارم) عنوان و شماره طبقه‌بندی برنامه بیمه تکمیلی درمان درج نشده و اعتباری هم برای این منظور پیشنهاد نشده است.

علاوه بر موارد مذکور اعتبار سهم مشارکت و کمک دولت به بازنشستگان لشکری در ردیف‌ها ۱۰۶۰۰۱، ۱۱۱۱۲۰ و ۱۱۱۱۹۵ جمعاً به مبلغ ۱۵ میلیارد

ریال، در قبال تعداد بازنشستگان تحت پوشش صندوق‌های بیمه و بازنشستگی لشگری (نیروهای مسلح، سپاه و انتظامی) که در سال ۱۳۸۱ با محاسبه افراد تحت تکفل بالغ بر ۱/۱ میلیون نفر برآورد می‌شوند، متعادل و جوابگو نیست. این رقم حداقل باید تا ۲ برابر افزایش یابد. لازم به یادآوری است که حق سرانه بیمه تکمیلی درمان از سرانه ماهانه ۳۰۰۰ ریال در سال ۱۳۷۹ به ۵۹۰۰ ریال در سال ۱۳۸۰ افزایش یافته و انتظار می‌رود که در سال ۱۳۸۱ حداقل به ۶۵۰۰ ریال افزایش یابد.

● بند «ل»

احکام بند «ل» تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، مشتمل بر متن ادغام شده و اصلاح شده بندهای «ب» و «ی» قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است که موضوع اساسی آن بر تعیین ضوابط، مبانی و چگونگی پرداخت بدهی‌ها معوقه دولت به سازمان بازنشستگی کشوری، سازمان تأمین اجتماعی، آستان قدس رضوی و رد دیون قطعی از طریق واگذاری اموال و دارایی‌های دولت، سهام کارخانه‌ها و مؤسسات دولتی و ملی شده و سهام دولت در شرکت‌ها و طرح‌های نیمه تمام تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استوار است.

اقدام دولت به رد دیون خود و پرداخت مطالبات سازمان‌های بیمه‌ای و بازنشستگی در قالب منابع و قوانین بودجه سنواتی، منطبق با تکلیف مقرر در ماده ۳۹ قانون برنامه سوم است و انجام آن، موجب پایداری مدیریت و تقویت توان سرمایه‌گذاری و ایفای تعهدات سازمان‌های بیمه و بازنشستگی در قبال بیمه‌شدگان می‌شود و به این لحاظ از توجیه اقتصادی و اجتماعی کامل و اولویت ویژه برخوردار است.

به موجب احکام این بند اجازه داده شده است که دولت حداکثر تا ۵۰۰۰ میلیارد ریال از بدهی‌های خود را پس از قطعی شدن میزان بدهی‌ها براساس صورت‌های مالی مورد تأیید سازمان حسابرسی کشور و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، از طریق واگذاری اموال و دارایی‌ها و سهام خود به شرح و ترتیب زیر در سال ۱۳۸۱ تأدیه و پرداخت کند.

- سازمان تأمین اجتماعی تا ۲۰۰۰ میلیارد ریال بابت تعهدات قانونی پرداخت نشده دولت؛

- سازمان تأمین اجتماعی تا ۵۵۰ میلیارد ریال بابت بدهی شهرداری‌ها و شرکت‌های اتوبوسرانی شهری وابسته به شهرداری‌ها تا پایان سال ۱۳۷۷؛

- سازمان بازنشستگی کشوری ۲۰۰۰ میلیارد ریال؛

- آستان قدس رضوی ۲۰۰ میلیارد ریال؛

- صندوق ذخیره فرهنگیان ۲۵۰ میلیارد ریال.

به موجب همین بند مقرر شده است که کمیته‌ای مرکب از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ستاد اقتصادی دولت و دستگاه و اگذارکننده، انجام و اداره امور و تصمیم‌گیری‌های اجرایی را به عهده داشته باشند.

علاوه بر این، در اجرای موضوع ماده ۳۲ قانون برنامه و بودجه کشور (مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۵) مبتنی بر تأدیه و پرداخت مطالبات خزانه بابت اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای توسط سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان صنایع ملی، سایر شرکت‌های دولتی موضوع ماده ۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، صندوق ذخیره فرهنگیان و... مقرر شده است که معادل

مبلغ سهامی که در اجرای مصوبات هیأت دولت تا پایان سال ۱۳۸۰ به سازمان بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی واگذار شده یا در اجرای این بند در سال ۱۳۸۱ واگذار می‌شود، به حساب مابین خزانه داری کل و دستگاه واگذارکننده و فروشنده منظور شود و به همان میزان حساب‌ها و مطالبات مذکور تسویه شده تلقی شود.

به منظور اطلاع بیش‌تر از عملکرد دولت در تأدیه بدهی‌های خود در اجرای ماده ۳۹ قانون برنامه سوم واحکام بندهای مرتبط با تبصره ۱۰ قانون بودجه سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰، دولت نسبت به واگذاری و انتقال بخشی از سهام و دارایی‌های خود در بیش از ۲۲ شرکت دولتی، به ارزش نهایی حدود ۱۷۰۰ میلیارد ریال، به سازمان بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی مبادرت کرده است. واگذاری بخشی از سهام ۳۵ شرکت دیگر در دستور کار بررسی و اجرا قرار دارد که پس از قیمت‌گذاری ارزش سهام آن‌ها توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، نسبت به انتقال آن‌ها بابت رد دیون در سال جاری مبادرت می‌کند.

لازم به توضیح است که ارزش جاری بدهی‌های دولت به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بازنشستگی کشوری تا پایان سال ۱۳۷۹ تا حدود ۲۲۰۰۰ میلیارد ریال تخمین زده شده است.

● بند «م»

موضوع این بند، اجازه کمیته امداد امام خمینی (ره) در خصوص تداوم پوشش حمایتی از آن تعداد از سالمندان بالای ۶۰ سال روستایی (مشمولان طرح شهید رجایی) است که روستاهای محل سکونت آنان به لحاظ موقعیت و تقسیمات

کشور، به مناطق شهری تبدیل می‌شوند.

تفصیح حکم بند «م» تبصره ۵، با توجه به ادغام ردیف‌های ذیل دستگاه‌های اجرایی مربوط و طبقه‌بندی عملیاتی و اعتباری ردیف‌های مستقل، در قالب برنامه‌های اجرایی ردیف اصلی کمیته امداد امام خمینی (ره)، موردی ندارد و ضروری به نظر نمی‌رسد. لذا پیشنهاد می‌شود که موضوع بند «م» تبصره ۵ از شمول احکام تبصره‌ای لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ حذف شود.

● بند «ن»

موضوع بند «ن» تبصره ۵، تکرار متن بند «ط» تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است، با این تفاوت که الزام سازمان تأمین اجتماعی مبنی بر ارائه گزارش عملکرد این بند به مجلس شورای اسلامی (هر ۴ ماه یکبار) در تبصره پیشنهادی گنجانده نشده و حذف شده است.

به موجب این بند، سازمان تأمین اجتماعی اجازه دارد که ازمحل درآمد و ذخایر خود (باتصویب شورای عالی تأمین اجتماعی) تا مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال تسهیلات اعتباری ارزان بهره برای ساخت، خرید و ودیعه مسکن، ازدواج، دانشجویی، خدمات مشاوره‌ای و... به کارگران و مستمری‌بگیران خود (با اولویت خانواده‌های اینارگران و بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی)، شرکت‌های تعاونی مسکن کارگران مشمول قانون کار و تأمین اجتماعی، متقاضیان ایجاد مراکز توانبخشی روزانه و شبانه‌روزی و مهد کودک‌های بخش کارگری، مراکز مشاوره‌ای و خیریه‌های دارای مجوز از شورای عالی جوانان و سازمان بهزیستی کشور، بیمارستان‌های آموزشی و مراکز بهداشتی و درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، از طریق بانک رفاه کارگران، پرداخت نماید.

به موجب احکام این بند، اصل مبالغ و تسهیلات اعتباری پرداخت شده توسط بانک رفاه کارگران و سود حاصل از بازپرداخت آن توسط استفاده کنندگان، از هر گونه کسور بانکی و مالیاتی معاف است و عیناً به سازمان تأمین اجتماعی بر می‌گردد.

در مقام ارزیابی اثرات اجتماعی و اقتصادی این بند، باید اشاره شود که الزام به واگذاری و اعطای تسهیلات ارزان بهره در سازمان‌ها و مؤسسات بیمه‌ای، به خصوص اجازه استفاده از ذخایر، علی‌الاصول قابل دفاع و توصیه نیست و موجب محدود شدن توان سرمایه‌گذاری‌های اساسی و بهره‌وری بهینه از منابع می‌شود. با این وصف، ایجاد فرصت برای بیمه‌شدگان و مستمری بگیران سازمان تأمین اجتماعی برای استفاده از این گونه تسهیلات، از نگاه ارتقا سطح رفاه و رفع حوائج ضروری و نیازهای اجتماعی، موجه و مقبول به نظر می‌رسد. امتیاز و اشتیاق سازمان تأمین اجتماعی برای اجرای این حکم را می‌توان در معافیت اصل تسهیلات اعطایی و سود حاصل، از کسور بانکی و مالیاتی دانست.

به منظور کارایی بیش‌تر این حکم و بهره‌مندی مستقیم و مطمئن بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی از این تسهیلات، پیشنهاد می‌شود که عبارت (بیمارستان‌های آموزشی و مراکز بهداشتی و درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) از سطر هشتم بند «ن» حذف شود.

● بند «س»

حکم بند «س» تبصره ۵، ناظر بر الزام قانونی وزارت بازرگانی به تحویل ۹۵ هزار تن آرد مصرفی مورد نیاز خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) سازمان بهزیستی کشور و مراکز خیریه تحت نظارت این سازمان به قیمت

آرد خبازی است.

- حکم مذکور مشابه حکم بند «ک» تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است که در سال جاری اجرا شده و با هماهنگی به عمل آمده و متناسب با تعداد خانوارهای تحت پوشش، ۸۳/۵ هزار تن به کمیته امداد امام خمینی (ره) و ۱۱/۵ هزار تن به سازمان بهزیستی کشور و مؤسسات خیریه تحت نظارت این سازمان اختصاص یافته است.

تصویب و اجرای حکم بند «س» تبصره ۵، با مفاد بند «ج» ماده ۱۹۷ قانون برنامه سوم همسویی کامل دارد و در بهبود وضع معیشت و تغذیه خانوارهای تحت پوشش ساکن در مناطق روستایی و مناطق محروم اثر تعیین کننده‌ای بر جای گذاشته و می‌گذارد، به خصوص در شرایطی که بسیاری از این مناطق با پدیده خشکسالی و عوارض ناشی از آن روبرو شده‌اند.

تبصره ۱۰- بهداشت و درمان

● بند «د»

به موجب این بند به سازمان بهزیستی کشور، اجازه داده شده که در قبال صدور و یا تمدید پروانه فعالیت مهدهای کودک مراکز توانبخشی روزانه و شبانه‌روزی، مراکز مشاوره، مراکز درمان و توانبخشی معتادان و بیماران مزمن روانی خصوصی، مبالغی معادل ۳۰۰ هزار ریال «برای صدور مجوز» و ۲۰۰ هزار ریال «برای تمدید مجوز» دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه واریز نماید و ۱۰۰ درصد مبالغ واریزی را از محل اعتبار ردیف ۱۳۱۵۰۰ قسمت چهارم این قانون برای نگهداری و اداره مراکز اجرایی دریافت و هزینه کند.

- متن این تبصره مشابه متن بند «ک» تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کشور است. عملکرد این تبصره در سال ۱۳۷۹، بسیار اندک بوده (حدود ۲۸/۵ میلیون ریال) و برای ۶ ماهه اول سال ۱۳۸۰ نیز، در قبال پیش‌بینی وصولی ۵۰۰ میلیون ریال، عملکردی اعلام نشده است.

- در مقام ارزیابی این حکم، باید اشاره شود که باتوجه به محدود بودن مبالغ مورد انتظار برای وصول و ضرورت مراعات و حفظ سیاست‌های دولت و برنامه سوم، در خصوص تقویت و توسعه مؤسسات و مراکز غیردولتی فعال در امر خدمت‌رسانی به معلولان، معتادان و نیازمندان به خدمات مشاوره و همچنین گسترش ایجاد و اداره مهد کودک‌ها توسط بخش خصوصی، چشم‌پوشی از این حکم و حذف آن به مصلحت نزدیک‌تر است.

- در صورتی که نظر بر ابقای حکم بند «د» تبصره ۱۰ باشد، حکم این بند، با اصلاح متن آن می‌تواند در گروه تبصره‌های دائمی مطرح و تصویب شود.
- ضمناً شماره ردیف درآمدی موضوع این بند (۴۱۹۹۸۰) اشتباه است و وفق لایحه بودجه سال ۱۳۸۱، باید به شماره طبقه‌بندی (۵۱۹۹۶۷) اصلاح شود.

تبصره ۱۱- امور عمومی، قضایی و امنیت و نظم داخلی

● بند «ن»

متن بند «ن» تبصره ۱۱ لایحه بودجه به عنوان تبصره‌ای جدید به منظور ساماندهی امور مربوط به مبارزه با مواد مخدر و هماهنگی عملیات و اعتبارات تحت مدیریت و نظارت ستاد مبارزه با مواد مخدر (نهاد ریاست جمهوری)، تنظیم و پیشنهاد شده است.

به موجب این حکم، ستاد مبارزه با مواد مخدر موظف است کلیه درآمدهای ناشی از اقدامات و فعالیت‌های مبارزه با مواد مخدر در سال ۱۳۸۱ را به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه (ردیف درآمدی ۶۰۰۳۱۶) واریز کند و دولت، متناسب با واریز درآمدهای مذکور، براساس موافقتنامه‌ای که با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبادله خواهد شد، اعتبار لازم را از محل ردیف هزینه‌ای ۱۰۱۰۳۴ قسمت چهارم، برای فعالیت‌های مرتبط با کاهش تقاضا، پیشگیری و مبارزه با مواد مخدر در اختیار دستگاه‌های ذی‌ربط، قرار دهد.

در مقام بررسی و ارزیابی احکام این بند و با توجه به اهمیت موضوع و ابهام و مشکلات مدیریتی و اجرایی، اجرای قانونی این بند، عنایت به نکات زیر لازم است:

۱. انعکاس و طبقه‌بندی درآمدها و هزینه‌های عملیاتی و اجرایی ناشی از اقدامات و فعالیت‌های مبارزه با مواد مخدر در لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کشور که توسط دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی متعدد (حسب وظایف و تکالیف قانونی آن‌ها) و با برنامه‌ریزی، مدیریت، هماهنگی و نظارت ستاد مبارزه با مواد مخدر در زمینه‌های پیشگیری از اعتیاد و مصرف، مبارزه با اعتیاد و مصرف مواد، درمان و توانبخشی معتادان، مبارزه با قاچاق و قاچاقچیان، کاهش تقاضا، کاهش عرضه، حراست از مرزها، توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و اقدامات ناظر بر کمک به عملیات کشت جایگزین در افغانستان و دیگر فعالیت‌ها اطلاعاتی و اطلاع‌رسانی مرتبط صورت می‌گیرد، براساس اصلاح ماده ۲۹ قانون مبارزه با مواد مخدر در شورای تشخیص مصلحت نظام، انجام گرفته است.

۲. به موجب اصلاحیه ماده ۲۹ قانون مذکور، کلیه دستگاه‌های مسئول و درگیر در امر مبارزه با مواد مخدر، موظف شده‌اند که درآمدهای ناشی از فعالیت‌ها و

اقدامات خود را (درآمدهای حاصل از ضبط اموال و دارایی‌ها، جرایم قانونی و مصادره و فروش کالاهای مکشوفه، تجهیزات، املاک، وسایل نقلیه و ارتباطی...) به حساب درآمد عمومی واریز نمایند و دولت مکلف شده است که اعتبار لازم برای برنامه‌ها و اقدامات ناظر بر مبارزه با مواد مخدر را از محل بودجه عمومی تأمین کند.

۳. براین اساس تکلیف مربوط به واریز درآمدهای حاصل از مبارزه با مواد مخدر باید ناظر بر دستگاه‌های مسئول مرتبط و با تأکید بر نقش هماهنگی و نظارتی ستاد مبارزه با مواد مخدر باشد.

۴. میزان درآمد پیش‌بینی شده برای سال ۱۳۸۱ در ردیف ۶۰۰۳۱۶ قسمت سوم لایحه بودجه، معادل ۱۰۰۰ میلیارد ریال است، در حالی که، میزان اعتبار هزینه‌ای قابل اختصاص و استفاده در ردیف هزینه ۱۰۱۰۳۴ قسمت چهارم لایحه معادل ۶۰۰ میلیارد ریال پیشنهاد شده است. علی‌الاصول باید تناسب و تعادل این دو رقم حفظ شود.

۵. در متن این بند مشخص نشده است که تهیه و ارائه موافقتنامه شرح فعالیت ردیف هزینه‌ای مذکور توسط ستاد مبارزه با مواد مخدر صورت خواهد گرفت و یا این که هر یک از دستگاه‌های مرتبط، برای استفاده از منابع اختصاص یافته، به تهیه و مبادله موافقتنامه جداگانه مبادرت خواهند کرد.

۶. باتوجه به نقش و وظیفه بنیادی ستاد مبارزه با مواد مخدر، نحوه و چگونگی تعیین اهداف عملیاتی سالانه، برنامه‌ریزی فعالیت‌ها و اقدامات، انسجام و هماهنگی و همسویی اقدامات و فعالیت‌ها دستگاه‌های ذی ربط در چارچوب اعتبارات هزینه‌ای اختصاص یافته، علی‌الاصول باید توسط این ستاد انجام گیرد. این مهم نیز

در متن بند «ن» مسکوت مانده و مبهم است.

اقدام به تهیه و پیشنهاد متن جایگزین با همکاری ستاد مبارزه با مواد مخدر و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور پیشنهاد می‌شود.

تبصره ۱۲- انرژی

● بند «و»

موضوع این بند، ناظر بر محاسبه و دریافت بهای آب و برق و گاز مصرفی مراکز نگهداری و توانبخشی شبانه‌روزی معلولان سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) مطابق با تعرفه مراکز آموزش توسط دستگاه‌های مربوط است. از عملکرد و ما به ازای مالی این حکم اطلاع و یا گزارشی تهیه و ارائه نشده است. در خصوص این نوع احکام تبصره‌ای، اصولی‌تر است که به منظور شفاف سازی بیش‌تر هزینه‌ها و درآمدهای دستگاه‌های دولتی، به جای اقدام به بخشودگی بخشی از هزینه‌ها مربوط به اداره و ارائه خدمات حمایتی و آموزشی و کاهش معادل آن از درآمدهای قابل انتظار دستگاه‌های تولیدی، هزینه‌های لازم را در قالب برنامه‌ها و فعالیت‌های مرتبط سالانه دستگاه‌های ذی‌ربط پیش‌بینی کند و احکام تبصره‌ای ناظر بر این گونه موارد حذف شوند.

تبصره ۱۵- مسکن

● بند «الف»

حکم بند «الف» تبصره ۱۵، مربوط به نحوه تأمین اعتبار لازم برای پرداخت

تعهدات انجام یافته دولت در اجرای قوانین بودجه سنواتی، در خصوص تأمین مسکن اینثارگران، آماده سازی زمین های واگذاری برای مسکن اینثارگران، بهسازی مساکن روستایی، مشارکت در ایجاد تأسیسات زیربنایی شهرهای جدید و تأمین مابه التفاوت سود و کارمزد تسهیلات بانکی اعطایی به اینثارگران برای تأمین مسکن است.

- با توجه به مقاصد چند منظوره و زمینه های گوناگون تعهدات انجام یافته و مصارف اعتبار پیش بینی شده در طرح های مذکور در متن این بند، پیشنهاد می شود که:

۱. حکم مربوط به اختصاص مبلغ ۲۵ میلیارد ریال اعتبار مربوط به آماده سازی زمین آزادگان و جانبازان (موضوع طرح شماره ۳۰۸۰۳۲۰۳) به متن بند «ز» تبصره ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ منتقل شود؛

۲. سهم مربوط به مابه التفاوت سود و کارمزد تسهیلات بانکی اختصاص یافته به تأمین مسکن اینثارگران از سرجمع اعتبار طرح ۳۰۸۳۰۲۰۱ (به میزان ۱۰۰ میلیارد ریال)، تعیین و تفکیک و در متن بند «ز» تبصره ۳ منعکس شود.

● بند «ز»

- اصولی است که به جای حرف (ر) در طبقه بندی بندهای تبصره ۱۵، از حرف (ز) و پس از آن به جای حرف (ش) از حرف «ح» استفاده شود.

- موضوع بند «ز» تبصره ۱۵ لایحه ناظر بر اولویت اینثارگران برای خریداری خانه های ارزان قیمت نیمه تمام و تکمیل شده در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی و همچنین اجازه وزارت مذکور برای فروش این خانه ها با رعایت اولویت اینثارگران، فرهنگیان و کارمندان دولت است. توجه این بند به ایجاد شرایط

مناسب و حفظ اولویت ایثارگران موجه و مورد تأکید است.

تبصره ۱۷- آموزش، تحقیقات و فناوری

● بند «ح»

موضوع بند «ح» تبصره ۱۷ لایحه سال ۱۳۸۱، تکرار مفاد بند «ز» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است. به موجب این بند، بخشی از شهریه تحصیلی کلیه دانشجویان شاهد و جانبازان ۲۵ درصد و بالاتر دانشگاه‌های غیرانتفاعی- غیردولتی و دانشگاه آزاد (که از طریق کنکور پذیرفته می‌شوند) تا سقف ۵ میلیارد ریال (به ترتیب ۲/۵ میلیارد ریال از محل اعتبار ردیف ۱۰۲۲۰۰ - بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی و ۱۳۱۶۰۰ - بنیاد شهید انقلاب اسلامی مندرج در قسمت چهارم لایحه) تأمین و مابقی از محل منابع بنیاد مستضعفان و جانبازان و بنیاد شهید انقلاب اسلامی پرداخت می‌شود.

- با توجه به ابعاد حمایتی این حکم از خانواده ایثارگران و تلاش دولت برای اتخاذ سیاست‌های تشویقی به منظور ارتقاء سطح و توانمندی عملی و تخصصی این عزیزان، تصویب و اجرای این بند، اصولی و منطبق با احکام ماده ۴۳ قانون برنامه سوم ارزیابی می‌شود.

تعداد دانشجویان مشمول استفاده از تسهیلات مذکور در سال جاری حدود ۵۱۰۰ نفر بوده‌اند که انتظار می‌رود این تعداد در سال ۱۳۸۱ به بیش از ۵۲۰۰ نفر برسند.

- توضیح این که شماره طبقه بندی دستگاهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در متن بند «ح» تبصره ۱۷ به اشتباه ۱۱۳۶۰۰ ذکر شده که ضرورت دارد به ۱۳۱۶۰۰

اصلاح شود.

● بند «ی»

موضوع و متن بند «ی» تبصره ۱۷ لایحه مشابه متن بند «ی» تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ است که به موجب آن تأمین و پرداخت کلیه شهریه تحصیلی دانشجویان خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور که در دانشگاه‌های غیردولتی و غیر انتفاعی، شبانه دولتی و پیام نور مشغول به تحصیل‌اند، از محل اعتبارات هزینه‌ای ردیف ۱۲۹۰۲۲ کمیته امداد امام خمینی (ره) و ۱۳۱۵۰۰ سازمان بهزیستی مندرج در قسمت چهارم لایحه و همچنین ۱۳۱۵۰۰ پیوست شماره ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ (اعتبارات هزینه‌ای سازمان‌های بهزیستی استان‌ها) صورت می‌گیرد.

- تأثیر اجتماعی اقتصادی تصویب و اجرای این بند برای ایجاد فرصت‌های برابر و مناسب مشارکت اجتماعی، ارتقاء سطح فرهنگی و علمی و حمایت از توانمندی‌ها و پرورش استعداد مددجویان تحت پوشش سازمان‌ها و نهادهای حمایتی، غیرقابل تردید و منافع اجتماعی آن مورد تأکید و منطبق با اهداف برنامه سوم است. تعداد مشمولان و استفاده‌کنندگان از تسهیلات موضوع این حکم در سال جاری بالغ بر ۱۷۹۰۰ نفراند که انتظار می‌رود برای سال ۱۳۸۱ به بیش از ۲۰۰۰۰ نفر افزایش یابند.